

Kursplaner för grundläggande särvux

Kursplaner för grundläggande särvox

Kursplaner för grundläggande särvox

Beställningsadress:

Fritzes kundservice

106 47 Stockholm

Telefon 08-690 95 76

Telefax 08-690 95 50

E-postadress: skolverket@fritzes.se

Beställningsnummer: 08:1042

ISBN 978-91-85545-41-4

Tryckeri: Edita, 2008

Upplaga: 3 000 ex

Inledning

De ändrade reglerna från 2007-01-01 för studerande inom särvox motsvarande grundsärskolan och träningsskolan enligt skollagen kap. 12 1a §, 2a–2d §§ ställer större krav på huvudmannen att erbjuda utbildning för målgruppen. Skolverkets inspektion har också i inspektionsrapporter påpekat att kommunerna inte fullt ut följer de styrdokument som gäller kursplaner och betygssättning för grundläggande särvox. Kursplaner och betygskriterier behöver därför tydliggöras och moderniseras för att komma till användning. Enligt särvoxförordningen ska Skolverket fastställa kursplaner och betygskriterier för utbildning inom grundläggande särvox.

Kursplaner är bindande föreskrifter som ska ligga till grund för en likvärdig utbildning inom landet och bygger på skollagen, särvoxförordningen och läroplanen för de frivilliga skolformerna.

Kursplanerna är framtagna av Skolverket i samarbete med experter och referenspersoner från olika delar av landet och är tänkta att vara levande dokument som ska användas såväl i undervisningen som i samtal med den studerande.

Reviderade kursplaner och betygskriterier för betyget Godkänt inom grundläggande särvox presenteras i detta häfte och ersätter de kursplaner och betygskriterier som har gällt alltsedan 1994.

Materialet innehåller dels en kommentardel, dels de kursplaner och betygskriterier som ska börja användas fr.o.m. 2008-07-01 samt lättläst informations-text avsedd för de studerande, program mål, timplan och kodplan.

Kursplanerna för utbildning som motsvarar träningsskolan omfattar två ämnen: Kommunikation samt Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap. Den del som motsvarar grundsärskolan omfattar elva ämnen, Svenska, Svenska som andraspråk, Engelska, Matematik, Samhällskunskap, Biologi, Fysik, Kemi, Geografi, Historia och Religionskunskap.

Skolverket våren 2008

Per Thullberg
Generaldirektör

Birgitta Gladh-Carlsson
Undervisningsråd

Lättläst information om studier på grundläggande särvux

Lättläst information om studier på grundläggande särvox

Det har kommit nya regler i skollagen
för särvox.

De nya reglerna säger att kommunerna
måste ta mer ansvar för dem
som behöver studera på särvox.

En kursplan talar om
vad eleverna ska lära sig på en kurs.
Olika lagar och regler talar om
vad som ska stå i kursplanerna.

Skolverket har sett
i sina undersökningar
att kommunerna inte följer kursplanerna
eller ger betyg
så som reglerna säger.

Därför måste reglerna för kursplaner och betyg
bli tydligare och stämna bättre.

Särvox måste följa kursplanerna
så att alla får samma utbildning i hela landet.

Att studera i särvox

Kommunerna har ansvar för
att de som bor i kommunen
får studera på särvox
om de vill det.
Varje kommun ska också arbeta för
att de som har rätt till särvox
blir intresserade av att studera där.

De personer som inte har de kunskaper
som man får på särskolan
har rätt att studera på särvox.
De ska också vara 20 år,
bo i Sverige och klara av utbildningen på särvox.

Särvux ska ge eleverna kunskaper
så att de bättre klarar av att arbeta, bo och ha en bra fritid
och så att de kan fortsätta att studera.
Undervisningen ska passa varje elev och vad den behöver.

Utbildningen kan vara på elevens eget språk
om eleven inte kan tala svenska,
men då ska eleven också få undervisning i svenska.

Särvux som lär ut samma som träningsskolan lär ut

De här ämnena studerar eleverna på särvux
som är samma som träningsskolan:

Kommunikation

Det betyder att tala med andra
på det sätt som passar eleven.

Verklighetsuppfattning

Det betyder att lära sig förstå
det man ser, hör och känner.

Omvärldskunskap

Det betyder att lära sig förstå och känna till
det som finns omkring eleven.
Det kan vara där man bor
och där man brukar vara.

Särvux som lär ut samma som grundsärskolan lär ut

De här ämnena studerar eleverna på särvux
som är samma som på grundsärskolan:

Svenska
Svenska för dem som talar ett annat språk
Engelska
Matematik
Religionskunskap
Historia
Geografi
Fysik
Kemi
Biologi

På särvux som är som grundsärskolan
får eleverna betyg.
På särvux är det bestämt
vad eleverna ska lära sig
och vilka kunskaper
som behövs för betyget Godkänt.

Eleverna på grundsärskolan får inga betyg.
I grundsärskolan studerar eleverna
så mycket som de klarar av.

Betyg

Efter varje kurs ska eleverna på särvux,
som är som grundsärskolan
kunna få betygen
Godkänt, G och
Väl godkänt, VG.

Läraren bestämmer betygen
och det finns regler för vilka kunskaper
en elev ska ha för att få betyget Godkänt.
Om eleven har mer kunskaper
får den betyget Väl Godkänt.

De som har gått på sÄrvux
som Är som trÄningsskolan
fÄr ett intyg efter kursen.

Eleven har rÄtt att fÄ en lista pÄ
vilka kurser eleven har varit med pÄ
och vilka betyg han eller hon har fÄtt
pÄ kurserna.
Eleven fÄr sjÄlv bestÄmma
vilka kurser som ska finnas med pÄ listan.

Reglerna fÖr betyg talar om vilka kunskaper eleven ska ha
fÖr att fÄ ett visst betyg.
Men lÄraren mÄste ocksÄ tÄnka pÄ
vad eleven klarar med sitt funktionshinder.

Kommentarer till kursplaner för grundläggande sÄrvux

Att studera inom särvox motsvarande grundsärskolan och träningsskolan

Kommunerna ansvarar för att de kommuninnevånare som har rätt till utbildning inom grundläggande särvox och önskar delta i den också får det. Varje kommun har ett särskilt ansvar för att aktivt arbeta för att nå och motivera dem som har rätt till utbildningen.

Den person som saknar sådana kunskaper som utbildningen ger inom den obligatoriska särskolan har rätt att delta i utbildningen. Dessutom ska man vara 20 år, vara bosatt i landet och ha förutsättningar att klara av utbildningen.

Syftet med utbildningen enligt programmålen (SKOLFS 1994:27) är att utifrån de enskilda elevernas förutsättningar och behov ge sådana kunskaper som de behöver för att bättre klara arbete, boende, fritid och fortsatta studier. Utbildningen inom grundläggande särvox får ges på elevens eget språk om eleven har bristfälliga kunskaper i svenska men ska då kompletteras med träning i svenska. (Se 12 kap. 2a–2d §§ skollagen (SFS 1985:1100)).

Arbetet med kursplanerna

I särvoxförordningen (SFS 1994:1463) finns fastställt vilka ämnen och ämnesområden som ska finnas inom grundläggande särvox. Skolverket ska fastställa kursplanerna och precisera vilka kunskaper som krävs för betyget Godkänt (G). (Se särvoxförordningen 2 kap. 8–9 §§, 1 kap. 4 § 2st och 4 kap. 3 § tredje st.).

Kursplanerna och betygskriterierna är ett resultat av ett lagarbete. Skolverkets enhet för styrdokument ansvarar för arbetet, som även har involverat externa experter. Nyckelord i arbetet har varit elevens rätt till utbildning utifrån sina individuella behov, flexibilitet och livslångt lärande. Under hela arbetsprocessen har förändringar gjorts utifrån de diskussioner som förts och de synpunkter som kommit fram. Kursplanerna har varit tillgängliga för kommentarer och synpunkter från yrkesverksamma genom Skolverkets hemsida. I arbetet med kursplanerna har strävan varit att de ska vara så tydliga som möjligt samt vara ett stöd för skolpersonalen i studiesamtal med den studerande.

Planering av undervisningen

Både läroplan och kursplaner ska ligga till grund för planeringen av undervisningen.

Läroplanerna (såväl Lpf 94 som Lpo 94) tar upp och behandlar grundläggande värden, förståelse och medmänsklighet, saklighet och allsidighet, likvärdig utbildning, rättigheter och skyldigheter, skolans uppdrag, god miljö för utveckling och lärande, ansvar och inflytande, samt mål och riktlinjer för utbildningens verksamhet.

Vuxenutbildningen ska med utgångspunkt från elevens tidigare utbildning och erfarenheter fördjupa och utveckla elevens kunskaper.

I arbetet med kursplanerna utgår Skolverket från att innehållet i läroplanen är

väl känt och ligger till grund för arbetet med planeringen och att innehållet därför inte särskilt behöver lyftas fram för varje ämne och kunskapsområde. Läroplanen finns liksom övriga styrdokument på Skolverkets hemsida.

Med de nationella *kursplanerna* som grund tolkar läraren tillsammans med eleven kursinnehållet. En individuell studieplan som utgår från sökt kurs, elevens erfarenheter, behov och förutsättningar kan upprättas i samråd med eleven.

Den individuella studieplanen bör återkommande utvärderas, omprövas och revideras. Kursplanerna är utformade för att klargöra vad eleverna ska lära sig och lägger fast de kunskapskvaliteter som undervisningen ska utveckla. Samtidigt lämnar de stort utrymme för lärare och elever lokalt att välja organisation, arbetsmetoder, arbetssätt och stoff.

Förhållandet mellan de nationella styrdokumentet och arbetet på lokal nivå är utförligt beskrivet i skriften *Allmänna råd och kommentarer Likvärdig bedömning och betygssättning* som Skolverket publicerat hösten 2004:

Frågan vad som ska ingå i undervisningen är nära förknippad med frågan om hur undervisningen ska bedrivas. Dagens kursplaner innehåller varken anvisningar om hur undervisningen ska organiseras och bedrivas eller om vilket stoff som ska väljas. Att välja och besluta om hur arbetet ska organiseras, läggas upp och genomföras är en uppgift för de professionella.

De anvisningar som finns för utformningen av undervisningen är formulerade företrädesvis i läroplanerna. Här ges riktlinjer för både lärarna och hela skolans personal, och rektors ansvar tydliggörs. Detta är naturligtvis, tillsammans med målen i läroplanen, viktiga utgångspunkter för besluten om hur undervisningen ska utformas. Men lika viktiga är de texter i läroplanen som beskriver skolans värdegrund och uppdrag. Här uttrycks värden som ska ligga till grund för skolans arbete och som ska genomsyra hela samhället. Olika sätt att arbeta kan ge mycket olika effekt när det gäller elevernas värderingar av sig själva och deras attityder till medmänniskor och samhälle.

Beslut som rör organisation och arbetssätt kan fattas på flera nivåer i skolan. Rektorn har det pedagogiska ledarskapet och därmed det övergripande ansvaret. Vissa beslut tas för skolan i sin helhet, eftersom olika delar är beroende av varandra. Vissa beslut tas i en lärargrupp, t.ex. arbetslaget, och vissa av den enskilde läraren tillsammans med eleverna.

Gemensamma utgångspunkter oavsett ämne/kunskapsområde

Målen i läroplanen anger undervisningens inriktning och riktlinjerna anger principerna för hur arbetet ska bedrivas. Ett tydligt vuxenperspektiv, som framförallt är ett förhållningssätt, ska finnas.

Kursplanerna är utformade på ett delvis nytt sätt. Ämnets syfte och karaktär ersätter den tidigare uppdelningen i flera underrubriker.

Gemensamt, oavsett ämne/kunskapsområde, är att eleven får kunskaper om olika inlärningsstrategier som kan underlätta läroprocessen. I den processen kan

med fördel estetiska inslag ingå. Att skapa lärande situationer som inspirerar och engagerar elevens kunskapssökande är en självklar del i utbildningen. Elevens lust, nyfikenhet och intresse för lärandet stärks genom att skapa goda förutsättningar som gynnar läroprocessen och därigenom ökar elevens självförtroende och tillit till sin egen kunskap. Lärandet gynnas av att eleven så långt som möjligt prövar den egna förmågan att dra slutsatser och generalisera samt förklara och argumentera för sitt tänkande och sina slutsatser. Med utgångspunkt från egna erfarenheter och frågor är det möjligt för eleven att utveckla sitt omdöme, få känsla för vad som är väsentligt och kunna göra val. Grundläggande värden som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta genomsyrar inte bara undervisningen i varje ämne, utan påverkar också såväl organisation och samordning av undervisningen i olika ämnen/kunskapsområden som val av arbetssätt.

Olika kognitiva hjälpmedel och annat kognitivt stöd som underlättar för eleven att bli så självständig som möjligt och få ökad kontroll över sitt liv kompletterar lärandet inom utbildningen.

Skrivningarna i kursplanerna lämnar utrymme för den lokala nivån att lägga upp verksamheten på det sätt som bäst passar elevens behov och de lokala förutsättningarna. Kursplanerna ger stöd för arbetet att utforma delkurser inom ämnet.

Inom grundläggande särvox ges möjlighet att utforma delkurser inom varje ämne. Delkurserna ska omfatta minst 45 timmar och beslutas av styrelsen för utbildningen. Däremot får inte lokala kurser förekomma inom grundläggande särvox. Lokala kurser får endast finnas inom gymnasial särvox. (Se 2 kap. 1–3 §§ särvoxförordningen).

Många kommuner anordnar idag kurser på grundläggande nivå i form av olika teman. I elevens studieplan bör det då finnas angivet vilka ämnen/delkurser som ingår i temat. Efter avslutad kurs har eleven rätt att få ett betyg utfärdat inom de ämnen som ingått i temat.

Kursplanerna i de olika ämnena

Särvox motsvarande träningsskolan

För utbildning på en nivå som motsvarar träningsskolan finns ämnesområdet Kommunikation och ämnesområdet Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap.

Kursplanen i Kommunikation betonar att kommunikation kan ske i såväl verbal som icke-verbal form. Användandet av individuella kommunikationshjälpmedel är av stor betydelse för att förmågan till kommunikation utvecklas. Inom ämnesområdet Kommunikation ges eleven förutsättningar att utveckla och fördjupa ett kommunikationssätt som kan användas i ett längre tidsperspektiv i olika sociala sammanhang.

Inom ämnesområdet Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap ska under-

visningen bygga på elevens tidigare erfarenheter och möjliggöra för eleven att få överblick över sin tillvaro och sin omgivning. Undervisningen bör så långt som möjligt innehålla konkreta moment som ligger nära den studerandes dagliga liv.

Eftersom betyg inte ska sättas på dessa två kurser har Skolverket gjort bedömningen att uttrycket *efter sina förutsättningar* kan användas i mål att uppnå.

Särvux motsvarande grundsärskolan

Kursplaner och betygskriterier presenteras tillsammans för varje ämne i den ordning de kommer i förordningen. Ämnena motsvarande grundsärskolan är Svenska, Svenska som andraspråk, Engelska, Matematik, Samhällskunskap, Religionskunskap, Historia, Geografi, Fysik, Kemi och Biologi.

Utbildningen inom särvux motsvarande grundsärskolan skiljer sig från grundsärskolan i bedömning av kunskaper. I grundsärskolan är målen satta att nå utifrån elevens förutsättningar. För grundläggande särvux som ger utbildning motsvarande den man får inom grundsärskolan är målen formulerade som fasta mål eftersom förordningen ställer krav på betygsättning i denna skolform. Betygskriterierna för betyget Godkänt formulerar kunskapskvaliteter som ska vara rimliga och möjliga att uppnå.

Ämnena *Svenska och Svenska som andraspråk* har samma mål. Att kommunicera betonas särskilt men också vikten av att använda tekniska hjälpmedel för att utöka kommunikationsmöjligheterna. Att knyta an till elevens intresseområden ökar möjligheterna för en god språkutveckling. En viktig aspekt av språkinläring när det gäller svenska som andraspråk är träning av korrekt intonation och satsmelodi.

I ämnet *Engelska* betonas den språkliga färdigheten i kommunikation. Eftersom vår vardag mer och mer fylls av engelskspråkliga uttryck är det av stor vikt att studierna i engelska även ger eleverna kunskap om betydelse och användning av sådana uttryck.

I ämnet *Matematik* ligger fokus på problemlösning och matematisk förståelse. Matematik som sätts in i olika sammanhang som rör elevens eget liv blir konkret och användbar i elevens dagliga liv och ökar möjligheterna till ett självständigt vuxenliv.

I de *naturorienterande ämnena Fysik, Kemi och Biologi* läggs stor vikt vid experimentellt arbete, vid att stimulera intresse och att uppmuntra till frågor. Kunskaperna ligger också till grund för att kunna diskutera, argumentera och ta ställning i bl.a. miljö- och hälsofrågor.

De *samhällsorienterande ämnena Samhällskunskap, Religionskunskap, Historia och Geografi* betonar kunskaper som lyfts fram i läroplanen. Ämnena behandlar läroplanens olika perspektiv, det historiska, det etiska, det internationella och miljöperspektivet. Undervisning som förmedlar demokratins grundläggande värden och ger kunskaper som ger förutsättningar för eleverna att aktivt delta i samhällslivet ingår i ämnena. Inom ramen för samhällskunskapsämnet ligger också att utbildningen förmedlar kunskaper som kan användas i elevens dagliga liv. Däri ingår att

eleverna blir förtrogna med verksamheter och service på lokal nivå som ger ökade möjligheter och förutsättningar för eleven att påverka sin egen livssituation.

Bedömning och betyg

Inom grundläggande särsvux ska betyg sättas på varje avslutad kurs eller delkurs som motsvarar grundsärskolan. Betygsbeteckningarna Godkänt (G) och Väl godkänt (VG) ska användas. Betyget ska sättas av läraren. Till stöd för betygsättning- en finns betygs-kriterier som preciserar de kunskapskvaliteter eleven ska visa för att betyget Godkänt ska sättas. Visar eleven kunskapskvaliteter utöver de som preciseras för betyget Godkänt sätts betyget Väl Godkänt. Inom den del som motsvarar tränings-skolan ska ett intyg utfärdas efter avslutad kurs.

De betyg eller intyg som eleven fått ska antecknas i en betygs-katalog. Rektor ansvarar för betygs-katalogen som är den offentliga dokumentationen över de betyg som satts och över de intyg som utfärdats.

Eleven har rätt att få ett samlat betygs-dokument som visar vilka kurser eller delkurser eleven har slutfört och vilka betyg som satts i de olika ämnena. Eleven får själv bestämma vilka kurser eller delkurser som ska finnas med i det samlade betygs-dokumentet. (Se särsvuxF 4 kap. 1–5 §§).

Som nämnts tidigare motsvarar utbildningen inom grundläggande särsvux den utbildning man får inom den obligatoriska särskolan. Inom obligatoriska särskolan bedöms elevens kunskaper utifrån elevens förutsättningar i relation till de mål som är fastställda för ämnet, betyg sätts endast om elev eller vårdnadshavare så begär. Inom särsvux ska betyg sättas vilket innebär att de mål som ställts upp för ämnet eller delkursen tydliggör de kunskaper som ska ligga till grund för bedömningen.

Betygskriterierna beskriver kunskapskvaliteter som är rimliga att uppnå för de studerande inom grundläggande särsvux och måste ses i relation till den förmåga och funktionshinder eleven har. Ett exempel på detta är kriteriet *eleven deltar aktivt i samtal*, aktivt måste ses i relation till elevens förmåga att kommunicera.

Att visa sin kunskap med hjälp av *stöd* eller *handledning* är uttryck som förekommer i betygs-kriterierna. Det är ett medvetet val av två begrepp som i betygs-kriterierna för grundläggande särsvux står för olika betydelse. Med stöd menas här stöd för minnet i form av bilder, föremål, ord etc. Samma definition förekommer i undervisningen i svenska som andraspråk och sfi. Med handledning menas här att en person finns med och stöttar kunskapsredovisningen på det sätt pedagog anser vara lämpligt.

Läs mer

På Skolverkets hemsida www.skolverket.se under rubriken Lagar och regler finns de lagar och förordningar som styr utbildningen inom grundläggande särsvux.

Kursplaner för grundläggande särvox motsvarande träningsskolan

Kommunikation

Kurskod: KMT1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i kommunikation syftar till att utveckla förmågan till kommunikation och samspel med andra människor i olika sammanhang. Eleven ska ges redskap för att minnas, för eget tänkande, egen kreativitet och fantasi. Detta har stor betydelse för problemlösning, för bearbetning av emotionella problem och för förståelse och tolkning av omvärlden. I nästa steg ska detta leda till en positiv identitetsutveckling och bidra till ett gott självförtroende samt ge en känsla av delaktighet och gemenskap. Kommunikation kan ske i verbal form såsom tal, teckenspråk och skrift samt i icke-verbal form såsom blick, mimik, gester, kroppshållning, röstvariation och tecken som stöd till tal och bilder. Genom att utveckla förmåga att kunna tala, läsa, förstå, skriva samt tolka symboler och bilder ges förutsättningar för att hantera omvärlden och tillägna sig kunskaper om samhället. Inom ämnet kommunikation finns stora möjligheter att ta tillvara och använda sig av olika hjälp- och uttrycksmedel i kombination med varandra. I en miljö som präglas av lyhördhet och intresse för vad eleven vill uttrycka stimuleras utvecklingen av en kommunikativ förmåga.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska utifrån sina förutsättningar

- kunna kommunicera med hjälp av tal, tecken, tecken som stöd, teckenspråk, skrift eller annat symbolspråk,
- kunna kommunicera för att påverka sin omgivning,
- kunna inleda, uppehålla och avsluta kommunikation,
- kunna tolka signaler, tecken, ord eller andra språkliga symboler,
- kunna uppfatta språket i samtal, litteratur och media,
- kunna förstå att skrift förmedlar språk,
- kunna läsa text och skriva meddelanden,
- kunna uttrycka tankar och känslor samt kunna associera och värdera,
- kunna använda individuella kommunikationshjälpmedel,
- kunna använda dator som hjälpmedel för att skriva och för att hämta information och
- kunna vara delaktig i olika sociala sammanhang.

Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap

Kurskod: VOK1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i verklighetsuppfattning och omvärldskunskap syftar till att utveckla strategier och ge redskap för att göra tillvaron hanterlig. Genom att nyttja elevens egna erfarenheter och sociala kontakter byggs kunskap upp om hur omvärlden fungerar vilket ger förutsättningar för självständighet och förmåga att reflektera, värdera och välja. Kunskap ska kunna överföras från en situation till en annan och användas i olika miljöer vilket gör det lättare att agera och vara delaktig i samhället.

Ämnet innefattar aspekterna rum, tid, kvalitet, kvantitet, samt orsak och verkan. För att få en god uppfattning av omvärlden behöver eleven ha tydliga strategier i dessa funktioner.

Uppfattningen av verkligheten är individuell och föränderlig beroende på samspillet mellan förutsättningar och yttre stimulans. Elevens uppfattning om verkligheten utvecklas i alla situationer, i alla miljöer och under hela livet.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska utifrån sina förutsättningar

- kunna utforska och hitta i sin närmiljö,
- kunna använda begrepp för läges-, rikttnings- och avståndsförändringar,
- kunna använda sig av mängder och antal, storleksordna, räkna objekt samt lösa vardagliga problem,
- kunna skilja på olika valörer och förstå att pengar har ett värde,
- kunna ordna situationer i följd samt använda olika tidsbegrepp,
- ha kunskap om och erfarenheter av hur föremål i vardagslivet används i olika situationer,
- kunna reflektera över konsekvenser av olika handlingar,
- kunna göra val och påverka sin situation,
- kunna hantera några tekniska hjälpmedel och
- kunna identifiera återkommande situationer och ha förväntan på det som ska inträffa.

Kursplaner för grundläggande särvux motsvarande grundsärskolan

Biologi

Kurskod: BI1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i biologi syftar till att beskriva och förklara människans och andra levande organismers utveckling, villkor och sammanhang i naturen.

Undervisningen ska bidra till att ge eleven ökad insikt och kunskaper om människan som biologisk varelse, livet i naturen, vikten av hållbar utveckling och en hälsofrämjande livsföring. Grundläggande utgångspunkter i ämnet biologi är teorier om evolution, ekosystem och ekologisk hållbar utveckling.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna några centrala biologiska begrepp och skeenden till exempel fotosyntesen och kretslopp i naturen,
- ha kännedom om grunddragen i naturens utveckling och betydelsen av en biologisk mångfald,
- ha kännedom om några av människokroppens organ samt hur de fungerar tillsammans,
- ha kunskap om människans fortplantning, preventivmedel och sexuellt överförbar smitta,
- kunna föra diskussioner om olika samlevnadsformer och
- ha kunskap om betydelsen av motion och goda hälsovanor.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven beskriver med stöd fotosyntesen och dess betydelse för växter och djur.

Eleven redogör med stöd för hur människans handlingar kan påverka miljön.

Eleven deltar aktivt i samtal om naturens utveckling.

Eleven ger exempel på hur människokroppens organ fungerar tillsammans.

Eleven redogör med stöd för människans fortplantning.

Eleven deltar aktivt i samtal om sex och samlevnad, preventivmedel och sexuellt överförbar smitta.

Eleven ger exempel på kostens och motionens betydelse för god hälsa.

Engelska

Kurskod: EN1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i engelska syftar till att utveckla förmågan att använda språket på ett aktivt sätt men också till att ge kunskaper om vardagsliv och kultur i olika engelsktalande länder. Undervisningen ska bidra till att eleven ökar sin språkliga färdighet. Genom att samtala, reflektera och öva på att kunna möta andras tankar ger undervisningen eleven en grund för att kunna använda engelska på arbetsplatser, under resor och på fritiden. Studierna ska också ge eleven kunskaper för att förstå och använda de låneord som dagligen förekommer omkring oss. Engelska är det dominerande språket i ett stort antal, kulturellt vitt skilda länder i världen och används i olika sammanhang i det svenska samhället. Förmågan att kunna se skillnader och likheter mellan vårt lands och engelsktalande länders kulturer leder på sikt till förståelse människor emellan.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna kommunicera på engelska,
- kunna förstå talad engelska i olika situationer och sammanhang,
- kunna använda några vardagliga engelska uttryck och fraser,
- kunna förstå och använda vanligt förekommande låneord,
- kunna läsa och skriva vanligt förekommande ord och fraser inom det egna intresseområdet,
- kunna använda ordböcker, lexikon eller andra språkliga hjälpmedel och
- ha kännedom om några engelsktalande länders kultur och geografiska läge.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven uttrycker sig på ett enkelt vardagsspråk.

Eleven ställer och besvarar vardagliga frågor.

Eleven deltar aktivt i samtal.

Eleven läser och skriver med stöd vardagliga meddelanden.

Eleven använder med handledning hjälpmedel för att hitta ord och uttryck.

Eleven visar på kartan och berättar med stöd något om kulturen i några engelsktalande länder.

Fysik

Kurskod: FY1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i fysik syftar till att utveckla kunskaper om begrepp och samband som är av betydelse för att förstå och beskriva fysikaliska skeenden i vår omgivning. Undervisningen ska ge eleven ökad insikt om hur människan använder naturen och särskilt belysa frågor om samhällets energiförsörjning. Genom att laborera och experimentera utvecklas kunskaper som kan förklara och väcka nyfikenhet inför olika fysikaliska fenomen. Ämnet Fysik förklarar naturens mångfald av fenomen och bidrar till förståelse för jordens bildande, livets uppkomst och fortsatta existens och ger på så sätt också en bakgrund till existentiella frågor. Ämnets tekniska tillämpning bidrar till etiska frågeställningar och värdegrundsfrågor såsom kärnfysikens användningsområden, strålning, elektricitet och mekanik.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- ha kännedom om samhällets energiförsörjning och olika möjligheter och risker med att lagra energi,
- ha kännedom om begreppet elektricitet, dess vardagliga användning och risker,
- ha kännedom om hur ljudvågor uppstår, fortplantas och kan registreras,
- ha kännedom om hur ljus reflekteras och bryts,
- ha kännedom om hur planeterna rör sig runt solen samt hur jorden och månen rör sig i förhållande till varandra och
- kunna förknippa tideräkning och årstider med jordens och månens rörelser.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven ger exempel på hur energi alstras, lagras och används.

Eleven ger exempel på elektricitetens användningsområden och risker.

Eleven beskriver med stöd hur ljudvågor uppstår, fortplantas och kan registreras.

Eleven genomför med handledning experiment som visar hur ljus reflekteras och bryts.

Eleven beskriver med stöd jordens rörelse samt dess betydelse för dygn och årstider.

Geografi

Kurskod: GE1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i geografi syftar till att utveckla kunskaper om natur- och kulturlandskapets framväxt och förändringar. Undervisningen ska bidra till att eleven ur ett globalt perspektiv får kunskaper om olika platser, kulturer, folkslag och livsbetingelser. Genom reflekterande samtal kan förståelse skapas för frågor som rör klimat, miljö, markanvändning och samhällsförändringar. Ämnet Geografi omfattar kunskaper om olika platser, områden och deras läge på kartan. Centrala frågor är hur sammanhang och samband påverkar miljö, överlevnad och resursanvändning.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna förstå vad en karta är och hur den kan användas,
- vara förtrogen med jordgloben och ha kännedom om några länders lägen i förhållande till Sverige,
- ha kännedom om klimatvariationer och varför vädret varierar mellan årstiderna,
- ha kännedom om hur människors handlingar påverkar miljön,
- ha kännedom om hur människor lever och arbetar i skilda miljöer i världen och
- ha kännedom om hur förändringar i samhället har påverkat och påverkar landskap och människans levnadsvillkor.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven kan med handledning orientera sig på världskartan och peka ut Sverige och de övriga nordiska länderna.

Eleven beskriver klimatvariationer och hur vädret varierar med årstiderna.

Eleven ger med handledning exempel på hur människors handlingar påverkat och påverkar naturlandskapet och miljön.

Eleven ger med stöd exempel på hur människor lever och arbetar i några skilda miljöer i världen.

Eleven deltar aktivt i samtal om hur förändringar i samhället kan påverka landskap och levnadsvillkor.

Historia

Kurskod: HI1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i historia syftar till att skapa sammanhang och ge en bakgrund till att förstå tidens gång och förklara utvecklingen av samhället och dess kultur. Undervisningen ska ge eleven kunskaper om betydelsefulla epoker, händelser och personer i Sverige och andra länder fram till idag. Studierna i ämnet ska utgå från elevens erfarenheter och stimulera intresse för att vidga sina kunskaper. Genom ett historiskt perspektiv på tillvaron ska förståelse för nutiden fördjupas. Alla människor har sin historia som dessutom är förenad med familjens, släktens, hembygdens och landets historia. Jämförelse med den historiska utvecklingen i andra länder bidrar till förståelse för den egna kulturen och för andra människors bakgrund.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- ha kännedom om den historiska utvecklingen i Sverige,
- kunna ge exempel på hur människor levde i olika tider och samhällen,
- ha kännedom om hur stora omvälvningar har påverkat människors liv och
- kunna ge exempel på historiska händelser av betydelse för vår egen tid.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven ger exempel på några betydelsefulla gestalter och händelser i svensk historia.

Eleven deltar aktivt i samtal om människors levnadsförhållanden i skilda tider.

Eleven ger med stöd exempel på vad historiska händelser och skeenden betyder för vår egen tid.

Kemi

Kurskod: KE1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i kemi syftar till att utveckla kunskaper om olika egenskaper hos ämnen och kemiska föreningar och hur dessa kan användas med hänsyn till nytta, risker, miljö och resurser. Undervisningen ska ge eleven kunskaper om var ämnen finns i naturen och om hur ämnen kan grupperas. Studierna ska också ge eleven erfarenheter av hur kemiska produkter används i vardagslivet och hur de hanteras ansvarsfullt. Genom experiment och observationer ska kunskap och förståelse öka i frågor som rör miljö och hållbar utveckling.

Kunskaper i kemi har betydelse för samhällets produktion, miljöarbete, hälsovård och energiförsörjning.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna ge exempel på vanligt förekommande grundämnen och kemiska föreningar,
- ha kännedom om frätande och skadliga ämnen som förekommer i vardagen samt risker förenade med dessa,
- kunna ge exempel på övergångar mellan fast, flytande och gasform och
- ha kännedom om hur kemins upptäckter påverkar vår miljö, våra resurstillgångar och levnadsvillkor.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven ger exempel på grundämnen som förekommer i vardagen.

Eleven ger exempel på kemiskt tekniska produkter, deras användning och risker.

Eleven visar exempel på ett säkert handhavande av vanligt förekommande kemikalier och brandfarliga ämnen.

Eleven framför synpunkter i samtal om miljöpåverkan och resursanvändning.

Matematik

Kurskod: MA1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i matematik syftar till att utveckla sådana matematikkunskaper som behövs för att lösa konkreta problem och fatta beslut i vardagslivets många valsituationer. Undervisningen ska förstärka elevens förmåga att förstå och använda matematiken som verktyg.

En viktig grund för utveckling av förståelse, färdigheter och den egna tilltron är arbete med laborationer, tekniska hjälpmedel och praktiska erfarenheter från vardag och arbetsliv. Matematiska samtal och samverkan med andra ämnesområden vidgar den matematiska färdigheten.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna lösa vardagliga matematiska problem som förekommer i hem, samhälle och yrkesliv,
- kunna använda miniräknare, dator eller andra relevanta tekniska hjälpmedel,
- kunna addera och subtrahera med naturliga tal, i huvudet, med hjälp av laborativt material, skriftliga räknemetoder eller med miniräknare och dator,
- ha kännedom om multiplikation, division och procent för användning i praktiska situationer,
- kunna hantera och förstå värdet av pengar i vardagssituationer,
- kunna jämföra och mäta längd, volym och massa i praktiska situationer,
- kunna använda klocka eller andra tidshjälpmedel i praktiska situationer och
- kunna använda tabeller med anknytning till vardagslivet.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven använder matematiska begrepp och räknemetoder för att formulera och lösa problem av praktisk betydelse.

Eleven utför beräkningar med miniräknare, dator eller andra tekniska hjälpmedel.

Eleven ger exempel på när multiplikation, division och procent kan användas.

Eleven utför mätningar av längd, volym och massa.

Eleven visar med stöd förståelse för pengars olika värde.

Eleven läser av klockan eller andra tidshjälpmedel för att ange tid och klockslag.

Eleven läser av tabeller med anknytning till sitt eget vardagsliv.

Religionskunskap

Kurskod: RE1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i religionskunskap syftar till att fördjupa sådana kunskaper som behövs för reflektion över existentiella, religiösa och etiska frågor. Undervisningen ska bidra till förståelse för olika livsåskådningar och religioner samt vad som särskiljer eller förenar dem. Eleven ska få möjlighet att växa i sin egen relation till livsfrågor genom till exempel centrala ord, tankegångar, sånger och berättelser från olika religioner. Utbildningen ska utveckla kunskaper om människors lika värde samt förståelse för andra människors synsätt och värderingar.

Människan har genom sin historia sökt tolka tillvaron och sin existens, vilket beskrivits i berättelser och myter. Detta har bidragit till att forma såväl historiska skeenden som de normer och värderingar som präglar och präglats av samvaron mellan människor.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna delta i samtal och göra personliga reflektioner kring livsfrågor,
- kunna delta i samtal om etik och moral samt lyssna till andras åsikter,
- kunna reflektera över människors lika värde, människans egenvärde och möjlighet att forma sitt eget liv,
- kunna ge exempel på hur kristendomen påverkat det svenska samhällets värde- och normsystem,
- ha kännedom om huvuddragen i de vanligaste religionerna samt ge exempel på helger, symboler och riter som är centrala för dessa religioner,
- ha kännedom om religiösa skrifter och någon berättelse från dessa och
- ha kännedom om religioners utbredning i världen och i Sverige.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven deltar aktivt i samtal om livsåskådning, etik och moral.

Eleven formulerar med stöd egna tankar och reflektioner.

Eleven redogör för olika religioner och deras traditioner med stöd av relevanta symboler och termer.

Samhällskunskap

Kurskod: SH1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i samhällskunskap syftar till att öka kunskaperna om omvärlden, Sveriges styrelseskick, det svenska samhällets syn på normer och lagar samt grundläggande demokratiska värden. Undervisningen ska ge eleven insikter om hur olika intressen, ideologier, folkrörelser, kulturer och traditioner påverkar individen och det föränderliga samhället. Därmed vidgas förståelsen för egna och andras villkor och lika värde samt för kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Utbildningen syftar till att utveckla förmågan att förstå och reflektera över sig själv, sitt liv och sin omgivning och öka beredskapen att agera ansvarsfullt.

Utbildningen syftar också till att fördjupa elevens kunskaper om ett liv med arbete, boende och fritid i ett komplicerat samhälle. Kunskaperna ska ge eleven säkerhet i vardagliga situationer och färdigheter i att använda tjänster och service som är nödvändiga för ett fungerande vuxenliv.

Ämnet Samhällskunskap belyser och analyserar såväl inhemska som globala samhällsfrågor av skilda slag. Demokratiska värden, rättvis fördelning, hållbart samhälle och internationell förståelse är exempel på detta. För att kunna tillägna sig ny kunskap och förstå samhällsdebatter är förmågan att värdera och granska fakta från olika informationskällor av stor betydelse.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- ha kännedom om de grundläggande demokratiska värdena,
- ha kännedom om det svenska styrelsesättet och de politiska ideologierna,
- ha kännedom om verksamheter och service i närsamhället och hur man utnyttjar dessa,
- kunna använda informationskällor och tillämpa ett kritiskt förhållande till dessa och
- kunna se konsekvenser av sina egna och andras ställningstaganden och handlingar.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven redogör med stöd för hur en demokrati fungerar.

Eleven redogör med stöd för hur Sverige styrs.

Eleven ger exempel på närsamhällets tjänster och service.

Eleven beskriver hur information och propaganda påverkar människan och samhället.

Eleven deltar aktivt i samtal om normer och lagar och ger exempel på konsekvenser som egna eller andras ställningstaganden och handlingar får.

Svenska

Kurskod: SV1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i svenska ska utveckla förmågan att tala, lyssna, läsa och skriva som redskap för tänkande, lärande och kommunikation. Syftet är att skapa tilltro till den egna språkförmågan för att stärka den personliga och kulturella identiteten och för att kunna förstå språkets och litteraturens betydelse. Genom reflekterande samtal samt genom att lyssna, läsa och skriva tillägnar sig eleven nya begrepp och lär sig se sammanhang. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar förmågan att använda tekniska hjälpmedel för att kommunicera och hämta information.

Språket är av grundläggande betydelse för lärandet och en väg till kunskap. Med språkets hjälp är det möjligt att bland annat dra slutsatser, planera, lösa problem eller förstå hur olika saker hänger ihop. Att kunna kommunicera ger möjligheter till känslomässig, social, kulturell och intellektuell utveckling.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna använda språket som medel för tänkande, lärande och kommunikation,
- kunna delta i samtal och diskussioner och lyssna till andras åsikter,
- kunna diskutera upplevelser av till exempel bild, litteratur, film och teater,
- kunna läsa texter och samtala om innehållet,
- kunna skriva texter och
- kunna använda olika informationskällor.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven deltar aktivt i samtal och diskussioner.

Eleven deltar aktivt i samtal om bild, litteratur, film och teater.

Eleven återger med sammanhang innehåll från text och bild och formulerar egna tankar och iakttagelser.

Eleven läser och skriver med stöd eller handledning.

Eleven använder med handledning dator och annan teknisk utrustning för att kommunicera samt olika media för att hitta information.

Svenska som andraspråk

Kurskod: SVA1125

Ämnets syfte och karaktär

Utbildningen i svenska som andraspråk ska utveckla förmågan att tala, lyssna, läsa och skriva som medel för tänkande, lärande och kommunikation.

Undervisningen ska stödja den speciella process som inläring av ett andraspråk innebär och bidra till att eleven får en vid och varierad språkutveckling. Syftet är att skapa tilltro till den egna språkförmågan för att stärka den personliga och kulturella identiteten och för att kunna förstå språkets och litteraturens betydelse. Genom reflekterande samtal samt genom att lyssna, läsa och skriva tillägnar sig eleven nya begrepp och lär sig se sammanhang. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar förmågan att använda tekniska hjälpmedel för att kommunicera och hämta information.

Språket är av grundläggande betydelse för lärandet och en väg till kunskap. Med språkets hjälp är det möjligt att dra slutsatser, planera, lösa problem eller förstå hur olika saker hänger ihop. Att kunna kommunicera ger möjligheter till känslomässig, social, kulturell och intellektuell utveckling.

Mål som eleven ska ha uppnått efter avslutad kurs

Eleven ska

- kunna använda språket som medel för tänkande, lärande och kommunikation,
- kunna delta i samtal och diskussioner och lyssna till andras åsikter,
- kunna diskutera upplevelser av till exempel bild, litteratur, film och teater,
- kunna läsa texter och samtala om innehållet,
- kunna skriva texter och
- kunna använda olika informationskällor.

Betygskriterier

Kriterier för betyget Godkänt

Eleven deltar aktivt i samtal och diskussioner.

Eleven deltar aktivt i samtal om bild, litteratur, film och teater.

Eleven återger med sammanhang innehåll från text och bild och formulerar egna tankar och iakttagelser.

Eleven läser och skriver med stöd eller handledning.

Eleven använder med handledning dator eller annan teknisk utrustning för att kommunicera samt olika media för att hitta information.

Bilagor

Programmål för de delar av särvux som motsvarar den obligatoriska särskolan

Syfte

Utbildningen skall utifrån de enskilda elevernas förutsättningar och behov ge sådana kunskaper som de behöver för att bättre klara arbete, boende, fritid och fortsatta studier.

Strävan

Skolan skall sträva mot att eleverna utvecklar förmågan att lösa problem i vardagslivet, själva eller i samverkan med andra.

Krav på utbildningen

I den del av särvux som motsvarar *grundsärskolan* har skolan ansvar för att eleverna efter fullföljd utbildning

- har ökat medvetenheten om sina egna förutsättningar,
- har utvecklat kunskaper i att lyssna, läsa och kommunicera,
- har utvecklat sådana färdigheter i matematik att de kan lösa problem i den dagliga livsföringen,
- känner till och förstår grundläggande sammanhang i sin omvärld,
- har ökat sin förmåga att söka kunskap och veta var man får hjälp att göra det,
- kan förstå och använda enklare ord och uttryck på engelska,
- har ökat sin förmåga att kompensera verkningarna av utvecklingsstörningen i det dagliga livet,
- har grundläggande praktiska kunskaper i datoranvändning.

I den del av särvux som motsvarar *träningsskolan* har skolan ansvar för att eleverna efter fullföljd utbildning har utvecklat sin förmåga

- att samspela socialt,
- att kommunicera genom språk, symboler, tecken eller signaler,
- att hantera tid, rum, kvalitet, kvantitet och orsakssammanhang i sin omvärld,
- att vara nyfikna och ta initiativ,
- att reagera på egna känslor och vara mottagliga för intryck,
- att använda olika uttrycksmedel i upplevelser och för kreativt skapande,

- att medverka i och försöka ta ansvar för återkommande aktiviteter i sina dagliga liv,
- att använda färdigheter och känna till regler som gör det lättare att fungera i vardagslivet,
- att uppfatta sig själva som individer och ha förståelse för andra,
- att aktivt intressera sig för något område som kan berika individen och tillvaron också utanför skolan.

Timplaner

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för dels den del av grundläggande särvox som motsvarar träningsskolan, dels den del av grundläggande särvox som motsvarar grundsärskolan.

Den del som motsvarar träningsskolan

Kommunikation	1 200
Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap	975
Totalt	2 175

Den del som motsvarar grundsärskolan

Svenska eller svenska som andraspråk	795
Engelska	360
Matematik	555
Samhällskunskap	90
Religionskunskap	50
Historia	50
Geografi	70
Fysik	65
Kemi	50
Biologi	90
Totalt	2 175

Kurskoder

Grundläggande särvox motsvarande träningsskolan

Ämne	Kurskod
Kommunikation	KMT1125
Verklighetsuppfattning och omvärldskunskap	VOK1125

Grundläggande särvox motsvarande grundsärskolan

Ämne	Kurskod
Biologi	BI1125
Engelska	EN1125
Fysik	FY1125
Geografi	GE1125
Historia	HI1125
Kemi	KE1125
Matematik	MA1125
Religionskunskap	RE1125
Samhällskunskap	SH1125
Svenska	SV1125
Svenska som andraspråk	SVA1125

Uppgift om kursen är en delkurs ska anges med a, b, c... utöver ämnets namn och kurskod.

Exempel: En elev har läst en delkurs inom ämnet Svenska. Kurskoden skrivs då SV1125a. Läser en elev ytterligare delkurs inom ämnet Svenska skrivs kurskoden SV1125b osv.

Skolverket

www.skolverket.se